

Eén werkveld, twee beroepen

Wie doet wat? Dat is bij restauratieschilderwerk niet altijd evident. Op initiatief van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) vindt er daarom overleg plaats tussen de twee betrokken beroepsgroepen, de restauratieschilders en de kleuronderzoekers/restauratoren. Samen zoeken zij naar meer duidelijkheid in wanneer welke beroepsgroep de andere beroepsgroep inschakelt. Het gezamenlijke doel: het verhogen van kwaliteit en verdere professionalisering.

Ondanks dat beide partijen in de praktijk over het algemeen goed met elkaar kunnen samenwerken, bestaat er onduidelijkheid over elkaars competenties. Ook voor de opdrachtgever is het niet altijd duidelijk wie zij voor welke werkzaamheden kunnen inschakelen. Deze onduidelijkheid kan leiden tot kwaliteitsvermindering van de restauratie van schilderijen en - restauratieschilderwerk. Zo wordt soms pas achteraf geconstateerd, dat de inschakeling van een kleuronderzoeker/restaurator kwaliteitsverhogend zou hebben gewerkt. En als ze worden ingeschakeld is dat soms pas op het laatste moment, wat de resultaten benadeelt. Er is dan beperkt budget beschikbaar en de doorlooptijd is krap. Een andere optie is dat het kleuronderzoek of de restauratie door het schildersbedrijf zelf wordt uitgevoerd.

Dergelijke situaties illustreren het belang van heldere afspraken over het wel of niet, en wanneer, inschakelen van een kleuronderzoeker/restaurator. De partijen zijn het erover eens dat een soort "kwaliteitshandvest" gewenst is. Dit zou met name een overzicht moeten bieden van taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en bekwaamheden (competenties) van beide partijen.

De kleuronderzoeker doet op verzoek van de restauratieschilder nader stratigrafisch onderzoek (Haarlem, regentenkamer, Museum Het Dolhuys).

Beroep- en competentieprofielen

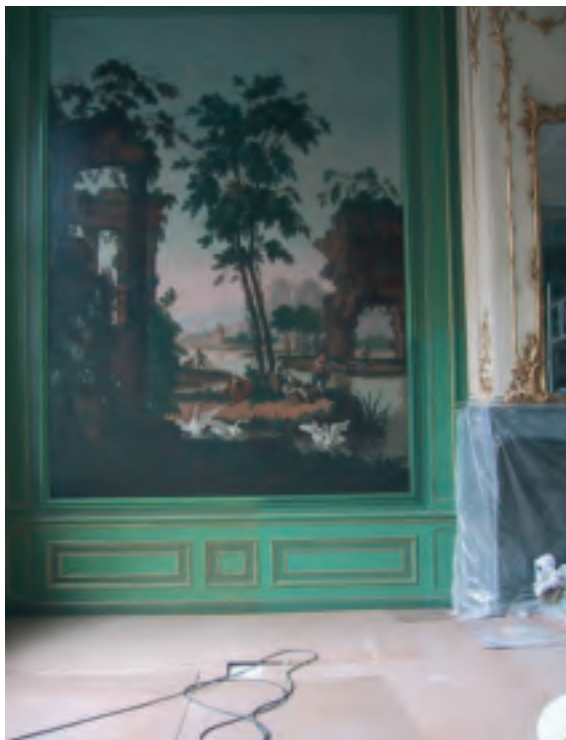
Om een duidelijk beeld van het verschillende takenpakket te krijgen, was het opstellen van beroeps- en competentieprofielen een eerste belangrijke stap. Een stap die inmiddels is gezet. Hiervoor dienden de beroeps- en competentieprofielen die Restauratoren Nederland enkele jaren eerder heeft laten opstellen als uitgangspunt. Twee profielen hieruit zijn aangepast voor de sector interieurschildering / beschilderde interieurs. Onder leiding van Janine van Reekum (projectadviseur), Mariël Polman en Bernice Crijns (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) en Thijs Laeven (projectleider) heeft een werkgroep met deskundigen uit de twee beroepsgroepen zich over elkaars en eigen competenties gebogen. Op basis van de praktijkervaringen van de werkgroepleden en de inzichten van de projectleiding zijn er concept profielen tot stand gekomen. Deze conceptprofielen zullen nog worden voorgelegd aan een klankbordgroep van toonaangevende deskundigen. Een paar voorbeelden uit de voorgestelde profielen maken de verschillen duidelijk. De restauratieschilder legt zich toe op de uitvoering van reconstructiewerkzaamheden en de kleuronderzoeker/restaurator op onderzoek, restauratie, conservering en/of preventieve conservering. De restauratieschilder heeft verant-

De kleurstalen van zowel de historische pigmenten als van een moderne verf-fabrikant worden vergeleken met de aangetroffen kleur op de betimmering (Hoorn, Grote Oost 53).

Restauratoren buigen zich over een gedemonteerde betimmering met 17de eeuws schilderwerk (Amsterdams Trappenhuis).

De kleurstalen van zowel de historische pigmenten als van een moderne verffabrikant worden vergeleken met de aangetroffen kleur op de betimmering (Hoorn, Grote Oost 53).

Een restauratieschilder schildert een nieuwe decoratieve schildering naar voorbeeld van oude vondsten blootgelegd door een kleuronderzoeker/restaurator (Leiden, Pieterskerk, Van Hagerbeerorgel).

woordelijkheid over het eigen aandeel in behandelingen en ingrepen en past uit zijn/haar repertoire methoden en technieken toe. De kleuronderzoeker/restaurator heeft integrale eindverantwoordelijkheid/supervisie over behandelingen en ingrepen en over de keuze van methoden en technieken. Hij/zij verricht onderzoek, maakt afwegingen, neemt beslissingen en doet voorstellen voor behandeling. De aanpak van de restauratieschilder is objectgericht, sterk ambachtelijk en daarbinnen analytisch. De aanpak van de kleuronderzoeker/restaurator is contextgericht, breed analytisch en daarnaast ambachtelijk.

Inzet in de praktijk

De profielen vormen de basis voor afspraken in het “kwaliteits-handvest” – of hoe de afspraken ook zullen gaan heten. Ze vormen het referentiepunt om de “knip” te bepalen tussen de inzet van beide expertisen. In welke gevallen is de inschakeling van een kleuronderzoeker/restaurator gewenst en in welke gevallen niet? Bij het ontwikkelen van afspraken hierover zijn alle partijen uit het praktijkveld nauw betrokken. Zo wordt het een stevig en breed gedragen instrument voor de kwaliteitsborging van restauratieschilderwerk in het interieur. Daarnaast bieden de profielen ook een richtpunt voor de initiële opleiding en de na- en bijscholing van de beroepsbeoefenaars in de twee beroepen en voor het behoud en de vergroting van kennis, kundigheid en bekwaamheid.

De Rijksdienst en lokale overheden kunnen de gemaakte afspraken erkennen en benutten en hiermee de kwaliteit van de restauratie verder beheersbaar te maken. Dit kan door bij het verlenen van opdrachten, subsidies, beschikkingen en vergunningen de afspraken als voorwaarden op te nemen. Maar dan zullen de afspraken eerst “officieel” gemaakt moeten worden en gedragen door alle partijen in het werkveld van restauratie van schilderijen en restauratieschilderwerk. 🐼

Een schilder bereidt op verzoek en in samenspraak met de kleuronderzoeker een historisch receptuur voor de kleur verdigris | Foto: H. Hudges.